

Eduskunta

Sivistysvaliokunta

Viite: HE 80/2015 vp

Lausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle laeiksi varhaiskasvatustilain sekä lasten kotihoidon ja yksityisen hoidon tuesta annetun lain muuttamisesta

Suomen lähi- ja perushoitajaliitto SuPer ry pitää annettua esitystä huonona. Toteutuessaan varhaiskasvatustilain rajaaminen hankaloittaa lasten asemaa yhteiskunnassamme ja lisää pahoinvointia lapsiperheissä. Lapsia on kohdeltava tasa-arvoisesti yksilöinä ja lasta ei voi mielestämme asettaa eriarvoiseen asemaan hänen vanhempiensa työttömyyden, työllisyyden ja näissä olosuhteissa tapahtuvien muutosten perusteella.

Näiden muutosten toteutuminen johtaa perheiden eriarvoistumiseen ja lasten leimautumiseen. Lapsi arvotetaan vanhempiensa yhteiskunnallisen työllisyyden myötä. Kaikilla lapsilla tulee olla oikeus, perheen niin valitessa, kokoaikaiseen varhaiskasvatukseen. Perheiden tilanteiden selvittely tulee myös lisäämään turhaa byrokratiaa kunnissa. Millä resursseilla varhaiskasvatustilain tätä tulee arvioimaan? Hallitusohjelmassa korostetaan matalan kynnyksen palveluiden merkitystä. Tässä lakiesityksessä hylätään yksi merkittävä matalan kynnyksen tuki, jollainen kokopäiväinen subjektiivinen päivähoito-oikeus on ollut monen perheen kohdalla. Ja mikä parasta, se on ollut usein lyhytaikainen tuki, kunnes perheen voimavarat ovat parantuneet.

Kokopäiväisen varhaiskasvatustilain tarvetta arvioitaessa sen saamiseen ei mielestämme tarvita asiantuntijalausuntoa. Kokopäiväisen tilain saamisen mahdollisuus ilman ehtoja on matalan kynnyksen tukimuoto. Mielestämme perheiltä vaaditaan liikaa, mikäli niiden on esitettävä päättävälle viranhaltijalle ne syyt, joihin nojaten ne haluaisivat esimerkiksi vauvan syntyessä saada vilkkaan isosisaruksen kokopäiväiseen hoitoon. Synnytyksen jälkeinen masennus, vaativa vauva ja alkavat taloushuolet sekä monet muut haasteet eivät usein näy päälle. Lapset ja perheet ovat hyvin yksilöllisiä voimavarojensa suhteen. Joku äiti saattaa jaksaa esikoisen kokopäivähoidon turvin ja säästää koko perheen synkemmältä epätoivoilta. Nyt äidin ei tarvitse perustella tällaisia haasteita varhaiskasvatustilain viranhaltijalle, vaan tuki on saatavilla. Suomalaiset ovat pohjimmiltaan pärjääjiä, emme usein tunnista tarvitsevamme apua vaan yritämme pärjätä. Aina tulokset eivät ole lasten edun mukaisia. Pelkäämme, että nyt esitetty subjektiivisen päivähoito-oikeuden rajaaminen tulee kalliiksi korjaavien toimenpiteiden muodossa tulevaisuudessa.

Meillä naisten osallistuminen kokopäiväiseen kodin ulkopuoliseen työelämään on korkealla tasolla. Yhtenä suurena osatekijänä tähän on nyt olemassa oleva kokopäiväisen subjektiivisen päivähoito-oikeuden saatavuus ja luottamus palvelun tasalaatuisuuteen.

Esitettyjen leikkausten sijaan meidän tulisi mielestämme tehostaa vaihtoehtoja kokoaikaiselle varhaiskasvatustilain avointa varhaiskasvatustilain kehittämällä ja saattamalla se lainsäädännön piiriin.

Palveluohjausta lisäämällä voimme saattaa olemassa olevat vaihtoehdot paremmin perheiden tietoon. Edellytyksenä tälle tietysti on se, että niitä on myös tarjolla. Palveluohjaukseen panostamalla ja vaihtoehtoja kehittämällä voisimme saada kaivattua toiminnan tehostamista aikaan ilman, että rajaamme subjektiivista päivähoito-oikeutta.

Uusi varhaiskasvatusturvalaki tuli voimaan 1.8.2015. Laille asetettujen tavoitteiden toteutuminen tulee mahdolliseksi, jos lasten oikeutta varhaiskasvatukseen rajataan (2 a §). Pidämme myös hyvin todennäköisenä sitä, että näillä esitetyillä toimenpiteillä saatavat säästöt tulevat olemaan pienemmät, kuin mitä lasten lisääntyvän häiriökäyttäytymisen aiheuttamat korjaavat kustannukset tulevat olemaan. Myöskään kotouttamisen edistämiseksi emme näe 20 tunnin varhaiskasvatusta viikossa riittäväksi.

Esitetyt muutokset ovat myös jyrkässä ristiriidassa hallituksen uusien ennaltaehkäisevää ja matalan kynnyksen toimintatapoja korostavien kärkihankkeiden kanssa. Esitetyt muutokset aiheuttavat lisää työttömyyttä, koska niiden toteutuessa varhaiskasvatuksen henkilöstöä tullaan vähentämään. Varhaiskasvatuksen tehtävien tekeminen osa-aikaisena on myös mahdotonta lastenhoitajien matalan palkkatason takia. Kolme vuotta ammatillista perustutkintoa suorittaneelle ja vastuullista työtä tekeväälle lastenhoitajalle jää kokopäivätyöstä palkkaa käteen noin 1300 €/ kuussa. Osa-aikainen työ on monelle jo toimeentulon kannalta mahdottomuus ja tällä rajaamisella ei ainakaan lastenhoitajien työllisyyttä paranneta.

Valtioneuvosto on myös esittänyt jo henkilöstön suhdelukuihin muutosta kolme vuotta täyttäneiden lasten ryhmissä (5 §). Valtioneuvoston esityksen ja tämän lakimuutosesityksen yhteisvaikutuksesta varhaiskasvatuksesta tulee jäämään ammattilaisia työttömiksi. Tämä ei tue työllisyyden lisäämistä eikä lapsen oikeutta pysyviin ihmissuhteisiin.

Mielestämme tässä lakiesityksessä lasten oikeudet palaavat aikaan, jolloin harkintavaltaa käytettiin lapsen varhaiskasvatukseen saamiseksi. Lakiesitys saattaa eriarvoiseen asemaan lapset ja heikentää myös naisten tasa-arvoista oikeutta osallistua työelämään ja siksi tämä on vielä arvioitava tarkoin myös perustuslain näkökulmasta.

Helsingissä 11.11.2015

Suomen lähi- ja perushoitajaliitto, SuPer ry

Silja Paavola
Puheenjohtaja

Jussi Salo
Kehittämisoikeudenjohtaja

SuPeriin kuuluu noin 90 000 lähi- ja perushoitajaa sekä muita toisen asteen ammatillisen tutkinnon suorittaneita, jotka työskentelevät julkisella ja yksityisellä sektorilla. Lisätietoja tästä lausunnosta antaa asiantuntija Johanna Pérez p. 09 2727 9115 johanna.perez@superliitto.fi